

KONSULTACJE SPOŁECZNE W PLANOWANIU MIEJSCOWYM – WYBRANE ZAGADNIENIA

PUBLIC CONSULTATION IN LOCAL PLANNING - SELECTED ISSUES

Elżbieta Czekiel-Świtalska

Dr inż. arch.

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie
Wydział Budownictwa i Architektury
Zakład Urbanistyki Planowania Regionalnego i Zarządzania

STRESZCZENIE

Artykuł porusza tylko kilka aspektów dotyczących konsultacji społecznych w procesach planowania miejscowego. Przedstawia istotę konsultacji i możliwość promocji gminy związanej z tym procesem. W znacznym stopniu powodem rozważań tego problemu jest projekt nowej regulacji prawnej, związanej między innymi z tematyką dotyczącą informacji społeczeństwa o planach i działaniach władzy.

Słowa kluczowe: konsultacje społeczne, planowanie przestrzenne.

ABSTRACT

The article refers only to certain aspects of public consultation in local planning processes. It shows the nature of the consultation and the opportunity to promote the municipality associated with this process. Significantly, the reason for considering this problem is a newly drafted legal regulation relating to, amongst other things, issues regarding public information about the plans and activities of the government.

Key words: public consultation, spatial planning.

WSTĘP

Konsultacje społeczne są konieczne przy procesie przestrzennego planowania miejscowego, ponieważ bardzo ważna jest akceptacja społeczna i inwestorska proponowanych rozwiązań planistycznych. Prawidłowo przeprowadzona partycypacja społeczna pozwoli znaleźć optymalne rozwiązania planistyczne. W wielu krajach ciągle trwają poszukiwania metod, które doprowadzą do zdecydowanego zwiększenia uczestnictwa społeczeństwa w procesie planowania miejscowego. W Polsce ciągle partycypacja społeczna to spełnienie ustawowego obowiązku. *Należy w tym miejscu podkreślić, że wbrew częstej opinii samorządowców, udział społeczny nie jest celem samym w sobie, lecz tylko pomocnym środkiem do osiągnięcia celu jakim jest dobre zaplanowanie przestrzeni. W żadnym wypadku nie należy więc przeprowadzać uczestnictwa społecznego tylko „pro forma”, bo nie tylko działa to demoralizująco na społeczeństwo i osłabia autorytet władz, ale może również prowadzić do niekontrolowanego zaognienia konfliktów¹.*

Na temat konsultacji społecznych jest bardzo dużo publikacji, w których przedstawia się konieczność coraz większego udziału społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji planistycznych. Prezentowany artykuł ma na celu przedstawienie jak może wyglądać nowa rzeczywistość dotycząca udziału społeczeństwa w procesie planistycznym, jeżeli zostanie uchwalony prezydencki projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw, który obecnie jest bardzo krytykowany przez władze samorządowe. Główne obawy podczas konsultacji nad projektem ustawy dotyczyły przede wszystkim: tytułu ustawy, jej zakresu i charakteru zawartych w niej regulacji. *Sugerowano rozważenie możliwości podziału materii na dwie lub więcej niezależnych ustaw oraz zwracano uwagę na występujące przeregulowania, które mogą powodować istotne koszty stosowania proponowanych regulacji, jak również na wydłużenie procesu podejmowania decyzji. ... Uwagi koncentrowały się na obawach, że działalność obywatelska może przyjąć zakres zbyt szeroki, który może spowodować ograniczenie efektywności władz lokalnych, a w skrajnych przypadkach paraliż ich działalności. Zwracano uwagę na niebezpieczeństwo wykorzystywania tych mechanizmów przez grupy anarchistyczne, czy ludzi o złej woli, dla dezorganizacji jst².*

Jeżeli chodzi o kosztą zwiększenia udziału społeczeństwa w decyzjach władz samorządowych to możliwe, że byłyby większe, jednak nieakceptowanie przez społeczność lokalną proponowanych rozwiązań również może przysporzyć dodatkowych kosztów. Kraje wysokorozwinięte ciągle poszukują sposobów większego dotarcia i włączenia do debaty publicznej jak największej liczby ludzi.

FORMA PREZENTACJI OPRACOWAŃ PLANISTYCZNYCH NA POTRZEBY KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Obecny zasięg konsultacji społecznych przy sporządzaniu projektów miejscowych planów jest znikomy. Wynika to z kilku przyczyn: małej świadomości i wiedzy obywateli o planowaniu przestrzennym, braku rozwijania środków informacji i komunikacji ze społeczeństwem, braku zainteresowania władz gmin w szerokim uczestnictwie społeczeństwa w tworzeniu prawa miejscowego. Problem polega również na nieumiejętności odczytywania zapisów ustaleń aktów miejscowego prawa przestrzennego. Zdecydowanie łatwiej jest zrozumieć założenia planistyczne, jeżeli do nich dołączona jest koncepcja sporządzona w trzecim wymiarze.

¹ Ścibior K. *Ocena wybranych aspektów polskiego planowania przestrzennego w kontekście ZZOP*. Technical University Berlin, Germany. 2007 str. 222

² *Sprawozdanie z przebiegu konsultacji społecznych dotyczących projektu ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw w okresie od marca do lipca 2011*. Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa, lipiec 2011, str. 11/12,

Obecnie wpływ na zapisy ustaleń miejscowego prawa mają obywatele po podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania projektu. Można wtedy składać wnioski do tej uchwały, która w praktyce przedstawia tylko granice obszaru objętego projektem. Przystępując do tej uchwały decydenci gminni mają zazwyczaj już określony pomysł na zagospodarowanie tego obszaru, ale nie jest on na tym etapie znany społeczeństwu. Projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw zakłada, że Organy jednostek samorządu terytorialnego działają na rzecz wzmocnienia udziału mieszkańców i innych zainteresowanych podmiotów w planowaniu i realizacji zadań publicznych służących zaspokajaniu potrzeb mieszkańców³, co jest bardzo dobrym kierunkiem działania prawodawczego. Możliwe, że za tą ustawą pójdzie obowiązek konsultacji społecznych związanych z planowaniem miejscowym na etapie poprzedzającym przystąpienie do sporządzania studium i miejscowego planu. To dałoby możliwość poznania oczekiwań społecznych dotyczących zagospodarowania określonego obszaru na etapie zanim określi się granice obszaru, który ma zostać objęty planem miejscowym.

Ryc. 1 Przykładowe przedstawienie rozwiązań projektowych. Źródło: ilustracje z dyplomu magisterskiego - autorka dyplomu Alicja Świtalska

Fig. 1. Examples of project presentation. Source: illustrations from Alicja Świtalska's dissertation

Gdzie, a przede wszystkim jak można prezentować projekty miejscowego prawa przestrzennego? Internet daje możliwość przedstawienia zamierzeń projektowych w różnej formie. Ze względu na niewielką wiedzę społeczeństwa polskiego odnośnie odczytywania ustaleń dokumentów planistycznych dotyczących planowania przestrzennego, należy szukać sposobów przekazania ich treści. Najprościej jest przedstawić proponowane rozwiązania w postaci koncepcji trójwymiarowej (ryc. 1), pokazującej z różnych stron projekt. Wizualizacje proponowanego rozwiązania są zdecydowanie czytelniejsze niż ustalenia i rysunek miejscowego planu. Jeszcze lepszym rozwiązaniem jest przedstawienie projektu w formie filmu, ukazującego cały teren z różnych stron, czyli z lotu ptaka i poziomu człowieka. Prezentacja taka może być przedstawiona w internecie oraz w formie nagra-

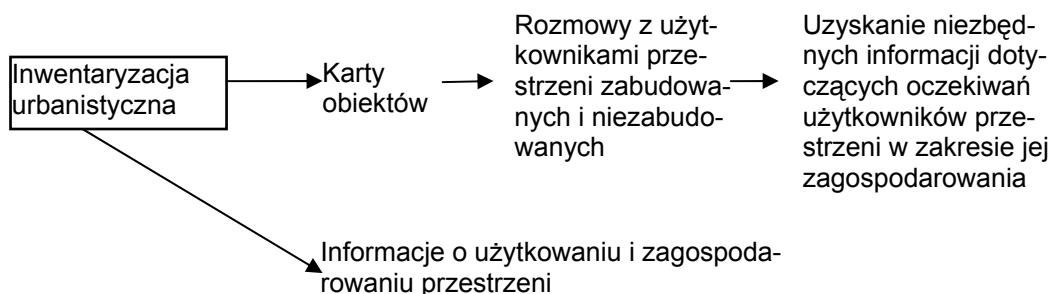
³ Projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw art. 2

nia na przykład na płytach CD. Takie podejście do prezentacji rozwiązań planistycznych bardziej zainteresuje społeczność lokalną oraz daje możliwość przyciągnięcia potencjalnych inwestorów, niż dotychczasowe sposoby prezentacji. Tak więc oprócz zachęcenia do oglądania potencjalnych efektów realizacyjnych osób zainteresowanych zagospodarowaniem konkretnego terenu, taka prezentacja działa jako promocja miejsca i gminy.

INFORMACJA O TERENIE I KONSULTACJE SPOŁECZNE

Zebranie informacji o obszarze, na którym planowane jest sporządzenie miejscowego planu może odbywać się jednocześnie z konsultacjami społecznymi. Sporządzając inwentaryzację urbanistyczną i karty obiektów, można przeprowadzić rozmowy z mieszkańcami i użytkownikami obszaru opracowania. Ankiety zawierające oczekiwania dotyczące zagospodarowania terenu powinny objąć mieszkańców oraz użytkowników obszaru objętego opracowaniem, na przykład pracujące tam osoby. Można wtedy dowiedzieć się jakie społeczeństwo widzi potrzeby i problemy związane z zagospodarowaniem danej przestrzeni. Takie konsultacje przyczynią się do większego efektu niż prezentacja zamierzeń projektowych, na które często nikt nie przychodzi. W celu przygotowania takich konsultacji powinno się przygotować ankietę, która pomoże sporządzającym inwentaryzację w zadawaniu pytań, szczególnie osobom, które właściwie nie mają sprecyzowanych poglądów dotyczących rozwiązań przestrzennych.

Analiza zagospodarowania terenu objętego planem i konsultacje społeczne

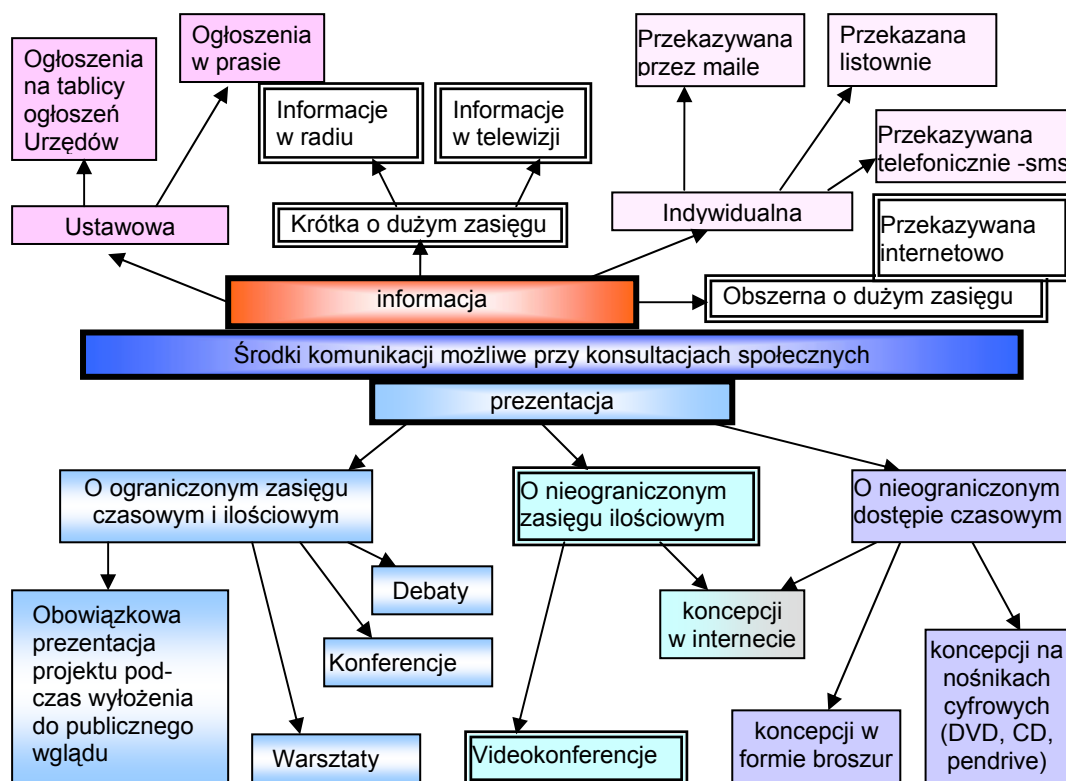

Ryc. 2 Inwentaryzacja urbanistyczna połączona z informacją o terenie zebraną od użytkowników obszaru.
Źródło: autorka

ŚRODKI UMOŻLIWIAJĄCE SZEROKIE ZAINTERESOWANIE SPOŁECZEŃSTWA KONSULTACJAMI W PROCESIE PLANOWANIA MIEJSCOWEGO

Współczesne środki masowego przekazu informacji umożliwiają w różny sposób dotarcie do szerokiej rzeszy społeczeństwa. W obecnej dobie informacji internetowej można dotrzeć do dużo większej ilości społeczeństwa i to nie tylko lokalnej, która powinna dowiedzieć się i wyrazić swoją opinię, ale dużo szerzej, co może być promocją gminy i jej działań. Za tym idzie reklama, która może przyciągnąć potencjalnych inwestorów. Obecnie informacje o pracach gminy umieszczane są na tablicy ogłoszeń w urzędzie gminy oraz poprzez ogłoszenie w gazecie, czyli w sposób, jaki narzuca ustawodawca. Jest tam „sucha” informacja o zamierzeniach i pracach gminy, która ma mały zasięg oddziaływania.

W zależności od ważności dla gminy obszaru objętego miejscowym planem można oprócz opisanych możliwości komunikacji ze społeczeństwem, organizować również debaty, warsztaty, konferencje.

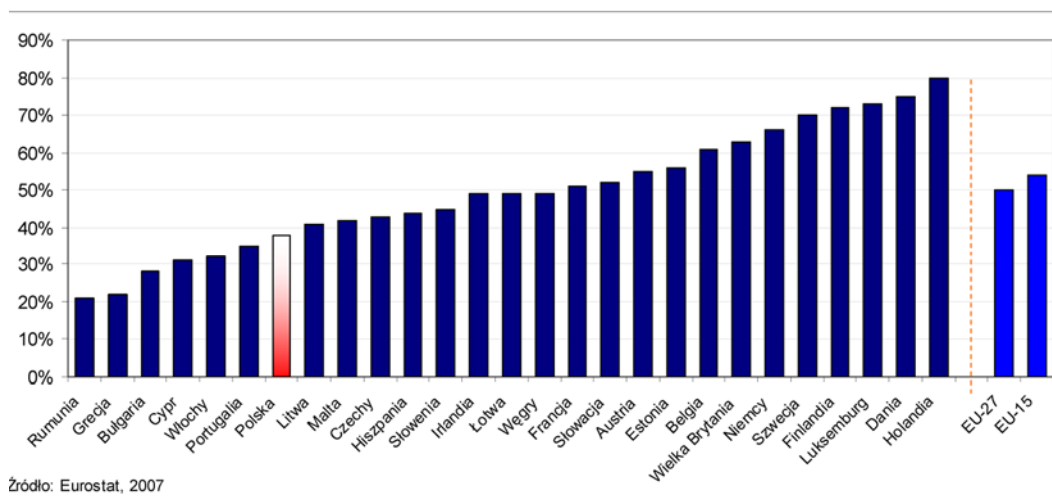

Ryc. 3 Część możliwości przekazu informacji i prezentacji, służącej zwiększeniu aktywności społeczeństwa w konsultacjach społecznych na szczeblu gminnym w procesie tworzenia miejscowego prawa przestrzennego

Obecnie internet jest jednym z największych i najszybszych źródeł przekazu informacji. Tak jak telewizja może przekazać krótką informację, tak internet oprócz niej, umożliwia większą dostępność do materiałów jakie mają dotrzeć do odbiorcy.

W Polsce z roku na rok przybywa osób korzystających z internetu. Dane przedstawione na ilustracji nr 4 i 5 ulegają ciągłej zmianie, w Polsce zwiększa się ilość osób i gospodarstw domowych mających dostęp do internetu. W roku 2012 70,5% gospodarstw domowych w Polsce posiadało dostęp do internetu w domu, przy czym w dużych miastach było to 75,8%, a na terenach wiejskich 66,1%⁴. Jak widać z powyższych danych internet jest szerokim źródłem dostępu do informacji. Jednak nie jest to źródło idealne, ponieważ jeszcze trzeba zadbać o informację o adresie strony internetowej, na której gmina zamieści materiały do konsultacji. Informacja taka może być przekazywana na wiele sposobów: mailowo, sms, ulotki, jako reklama w gazecie, telewizji.

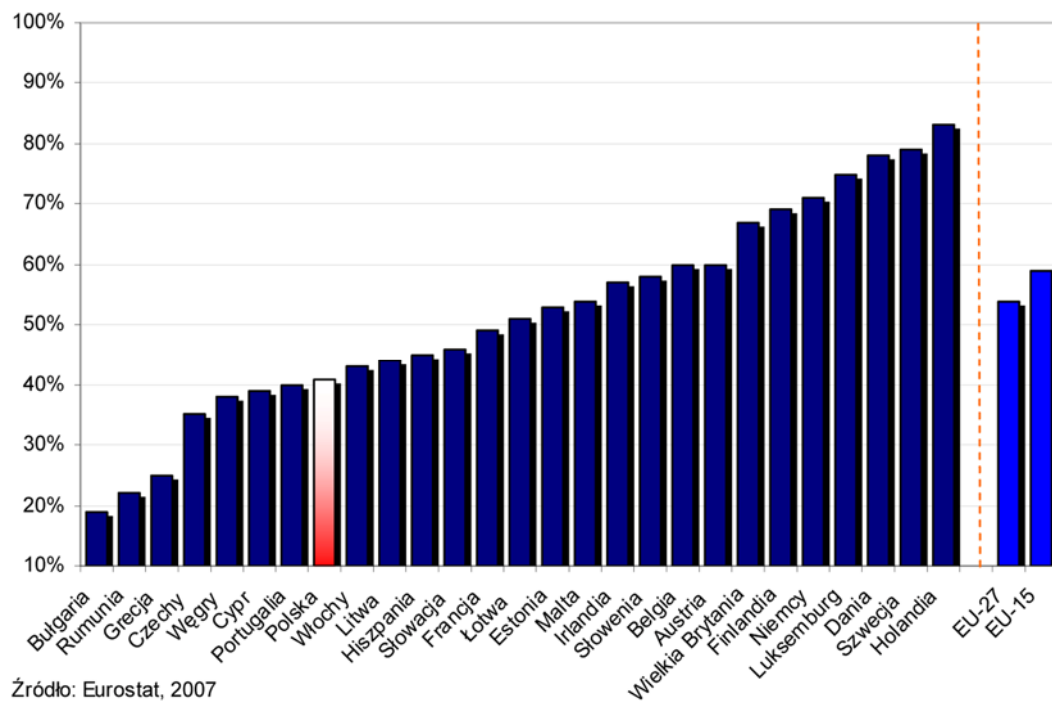
⁴ Źródło danych: *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2008 - 2012*, GUS. Warszawa 2012. str. 99

Źródło: Eurostat, 2007

Ryc. 4 Odsetek osób wykorzystujących internet do komunikowania się. Źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*

Fig. 4. The percentage of people using the Internet to communicate. Source: Ministry of The Interior and Administration *Strategy for the Society of Information Development in Poland to 2013*

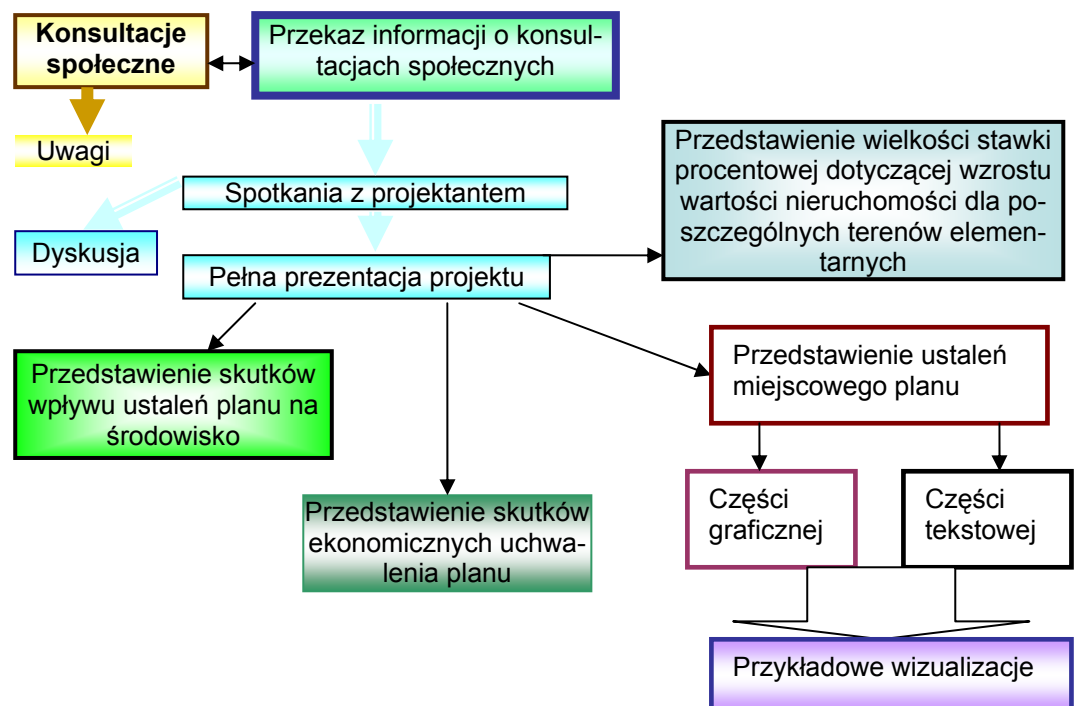
Źródło: Eurostat, 2007

Ryc. 5 Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu. Źródło: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji *Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*

Fig. 5. Percentage of households with Internet access. Source: Ministry of The Interior and Administration *Strategy for the Society of Information Development in Poland to 2013*

Jednak internet i inne przedstawione sposoby prezentacji rozwiązań planistycznych nie zastąpią bezpośredniego kontaktu z projektantem planu. Może to być w formie prezentacji i dyskusji bezpośredniej lub poprzez debatę w formie videokonferencji. W takiej pre-

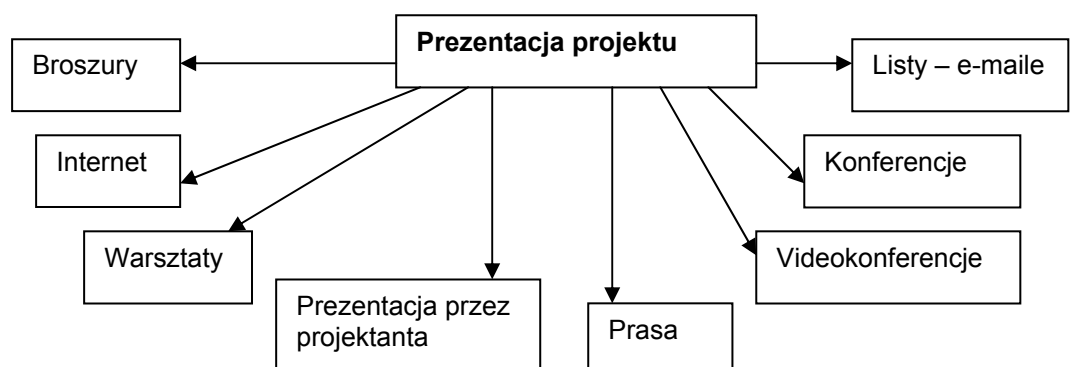
zentacji istotne jest przekazanie wszystkich istotnych informacji dotyczących projektu planu. Jeżeli chodzi o plan miejscowy to oprócz przedstawienia w czytelnej formie uchwały, to również powinno się omówić skutki finansowe dotyczące uchwalenia miejscowego planu zarówno obciążające gminę jak i właścicieli nieruchomości. Równie przedstawienie wpływu ustaleń planu na środowisko powinno mieć miejsce przy takiej prezentacji. Ilustracja nr 6 przedstawia schemat minimalnych elementów, które powinny być zaprezentowane podczas konsultacji społecznych przy sporządzaniu miejscowego planu na etapie jego wyłożenia do publicznego wglądu.

Ryc. 6 Przedstawienie projektu miejscowego planu podczas jego prezentacji przez projektanta Źródło: autorka

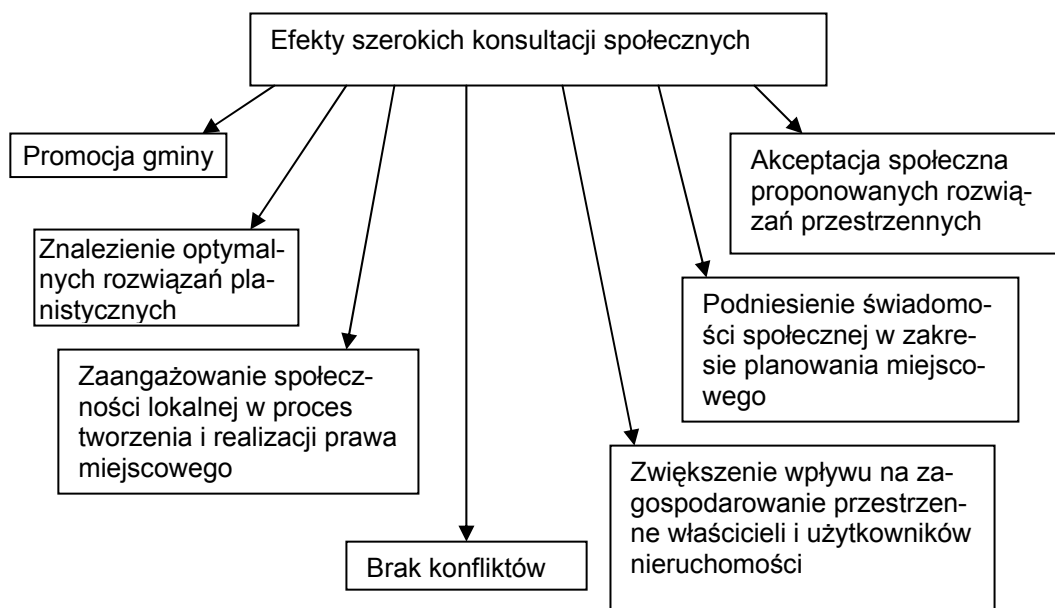
Brak komunikacji ze społeczeństwem na etapie planowania miejscowego skutkuje często protestami na etapie budowy.

Sposoby udostępnienia i przedstawienia projektu miejscowego planu przedstawia ilustracja nr 7.

Ryc. 7 Sposoby udostępnienia informacji o projekcie miejscowego planu. Źródło: autorka

Dlaczego jest tak ważne szerokie zaangażowanie społeczeństwa w proces powstawania aktów prawnych dotyczących planowania miejscowego? Zwięźle pokazuje to ilustracja nr 8.

Ryc. 8 Podstawowe efekty szerokich konsultacji społecznych. Źródło: autorka

ZAKOŃCZENIE

Zwiększenie uczestnictwa społeczeństwa w konsultacjach jest udowodnione przez wiele badań i ich publikacji. W Polsce nowa ustawa może doprowadzić, że konsultacje w procesie sporządzania prawa miejscowego będą odbywać się od fazy przed przystąpieniem do sporządzania prawa miejscowego. Zasięg informacji o ważności i dostępności materiałów planistycznych będzie dużo większy niż obecnie. Prezentacja projektu będzie ogólnodostępna i przedstawiona w sposób czytelny dla każdego. To wszystko doprowadzi do dużego zainteresowania społeczeństwa propozycjami planistycznymi i będą one społecznie akceptowalne. Taki sposób konsultacji społecznych będzie jednocześnie promocją miejsca i przyciągnięciem potencjalnych inwestorów.

PUBLIC CONSULTATION IN LOCAL PLANNING – SELECTED ISSUES

INTRODUCTION

Public consultation is necessary in the local planning process, because social and investor acceptance of proposed planning solutions is very important. Properly undertaken social participation will allow for optimal planning solutions. In many countries, there is still an ongoing search for methods that will cause a substantial increase in public participation in the local planning process. In Poland, public participation is still a legal requirement. *It should be noted that, contrary to frequent opinion of local government, public participation is not a goal in itself, but only a helpful means to achieve the objective of good spatial planning. Therefore, under no circumstances public participation should be carried out "pro forma," because it not only demoralizes society and undermines the authority of the government, but it can also lead to uncontrolled exacerbation of conflicts*⁵.

Regarding the subject of Public Consultation, there are a lot of publications that show the need for increased public participation in the decision making process of planning. The presented article aims to show how Public Participation in the process of Planning will look like if the Presidential Draft of the act: *Increasing the participation of citizens in the activities of local government and the cooperation of municipalities, districts and provinces and on the amendments of certain laws* - will pass. The draft is currently criticized by local governments. The main concerns are: *the title, the range and nature of the contained therein regulations (It was suggested to divide the content into two or more independent acts), it's over-regulation - which can cause considerable costs and the protraction of the decision making process, that citizens will have too much influence - which may limit the effectiveness of the local authorities and, in extreme cases, paralyze their actions. Also, the danger of the act being exploited by anarchist groups and people with bad intentions intending to create disorganization of jst*⁶.

The costs of increased social participation in the decisions of local governments might rise. However, not accepting proposed solutions by the local society might cause extra costs as well. Highly developed countries are constantly looking for ways to reach out to wider groups of people and include them in public debate.

HOW TO PRESENT LOCAL PLANNING FOR PUBLIC CONSULTATION

Current coverage of public consultation in the preparation of Local Plan of Spatial Development is negligible. This is due to several reasons: low public awareness and knowledge about spatial planning, lack of development of information and communication with the public, lack of interest of the municipality authorities in the broad public participation in the creation of local law. Another problem is the inability to understand the records of local planning acts – these records would be much easier to understand if the 3D visualization concept was added alongside them.

Currently, citizens have their say regarding the local law once it has been decided that a project is underway. At that time they can make suggestions regarding the Local Plan of Spatial Development, which at the moment only consists of the border lines. Starting this project, the authorities of the municipality usually have ideas for arranging the area, but it is not shown to the public. Draft of the act: *Increasing the participation of citizens in the*

⁵ Ścibior K. *Ocena wybranych aspektów polskiego planowania przestrzennego w kontekście ZZOP*. Technical University Berlin, Germany. 2007 page 222

⁶ *Sprawozdanie z przebiegu konsultacji społecznych dotyczących projektu ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw w okresie od marca do lipca 2011*. Office of the President of the Republic of Poland. Warsaw, July 2011, page 11/12,

activities of local government and the cooperation of municipalities, districts and provinces and on the amendments of certain laws - assumes that, *Local government bodies working to increase the participation of citizens and other stakeholders in the planning and execution of public tasks aimed at the needs of residents. [...] Initiate them at the earliest possible stage of the matter*⁷, which is a very good legislation direction. It is possible that because of this act, public consultation related to local planning will be obligatory at the stage prior to commencing the Study of Land Use Condition and Directions of Municipality and the Local Plan of Spatial Development. This would give the opportunity to see public expectations concerning the development of a specific area before the borders are defined.

Where, and more importantly, how can the local planning drafts be presented? The Internet offers the opportunity to show the intent of the project in various forms. Due to Polish society's limited understanding of spatial planning documents, new ways to impart this information should be sought. The easiest method is using 3D concepts (fig. 1), to show the project visually. The visualizations are much more clearer than the text of the Local Plan of Spatial Development and the attached 2D drawing. An even better idea is to present the project as a film. It can show all areas from every side, from a bird's eye view and person's eye view. Such presentations can be uploaded to the internet or handed out on CD's. These presentation methods will be more interesting to local society and create an opportunity to attract potential investors. These presentation methods could also be used to promote the area and the municipality.

AREA INFORMATION AND PUBLIC CONSULTATION

Collecting information about an area that is being prepared for a Local Plan of Spatial Development can be undertaken alongside a public consultation. Preparing an urban inventory and collecting building information can be done whilst interviewing residents and other denizens in the area to discover their needs and problems regarding the new development. Such consultations would have better results than a presentation of a draft project plan – these presentations usually have poor attendance. In preparation for a public consultation a questionnaire has to be prepared, which will help to interview people who do not have a specific view concerning spatial planning.

Analysis of land development covered by The Local Plan of Spatial Development

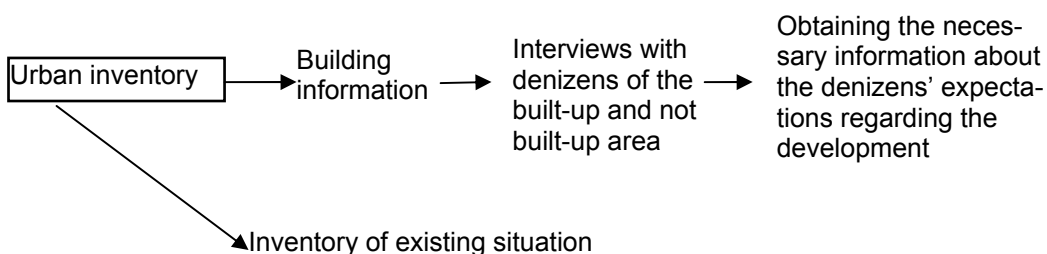

Fig. 2 Urban inventory connected with area information collected from area denizens. Source: author.

⁷ Projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw art. 2

METHODS TO INCREASE PUBLIC INTEREST IN THE LOCAL PLANNING PROCESS

Modern mass-media provides many ways to communicate with a wide range of people. The internet allows for information to not only reach local society but also much farther which in turn promotes the municipality and its activities which can attract potential investors. Currently, information about the activities of the municipality are placed on the bulletin board in the Municipality Office and by announcement in the newspaper – as required by law. This information is very basic and has very little impact on the people.

Depending on how important The Local Plan of Spatial Development area is for the municipality; in addition to showing this information in newspapers and the Municipality Office bulletin board – workshops, debates and conferences can also be organised to communicate this information to society.

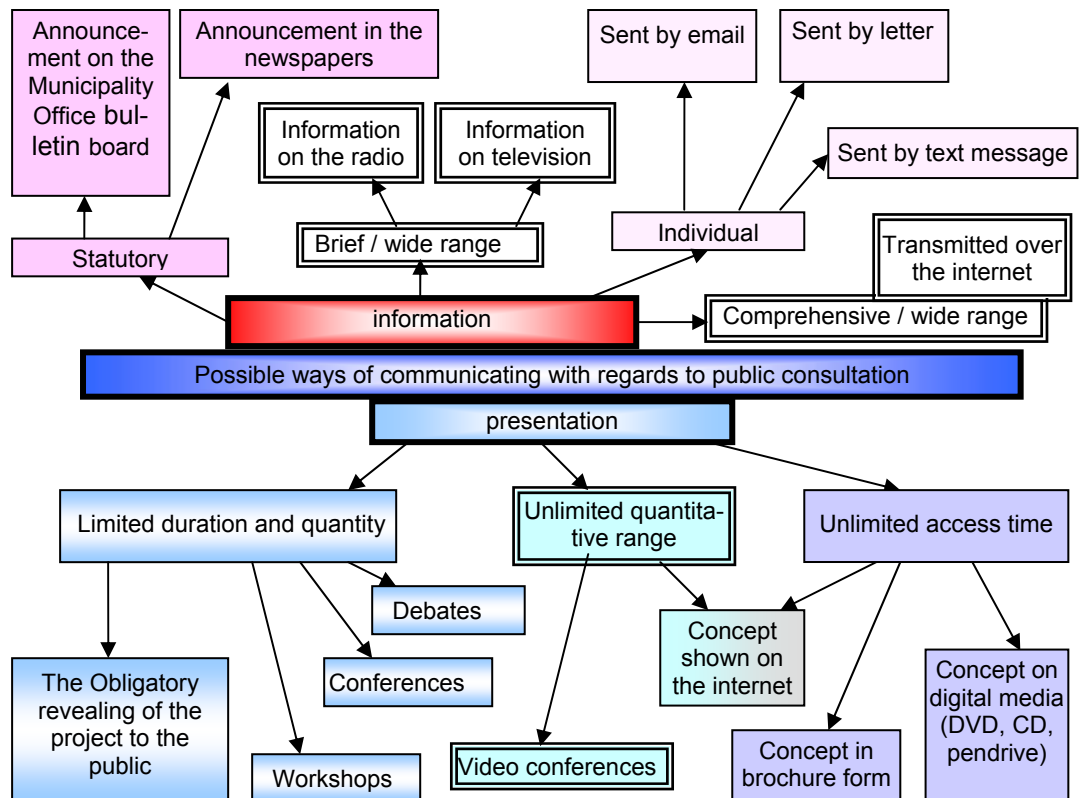

Fig. 3 Some possibilities of communication and presentation, in order to improve the society's activity in the public consultation on the municipal level in the process of creating The Local Plan Of Spatial Development

The internet is the biggest and fastest source of information. Television can show a certain type of visual-information, but the internet allows access to the elements and materials specifically intended for the recipient.

The data presented in figures 4 and 5 is continuously changing as the number of individuals and households using the internet in Poland increases annually.

In 2012, in Poland, 70,5% households had access to the internet, 75.8% in big cities and 66,1% in rural areas⁸. However, for information regarding the municipality, people need to be informed about the website and the location of the consultation materials. People can be informed via email, SMS, fliers and television and newspapers advertisements.

However, the internet and other methods of presenting the Planning Solutions are no substitute for direct contact with the Planner of local planning. This can be in the form of presentations, direct discussion, and videoconferencing. In this presentation it is important to provide all the relevant information concerning the local planning project.

With regards to The Local Plan Of Spatial Development in addition to presenting the act in a understandable form, it also should discuss the financial impact of adopting The Local Plan Of Spatial Development which will affect both: the municipality and property owners. Also it should show the impact of The Local Plan Of Spatial Development on the environment. Figure 6 shows a schematic of the elements, that at least, should be presented during the public consultation in preparation for The Local Plan Of Spatial Development at the stage of its revealing to the public.

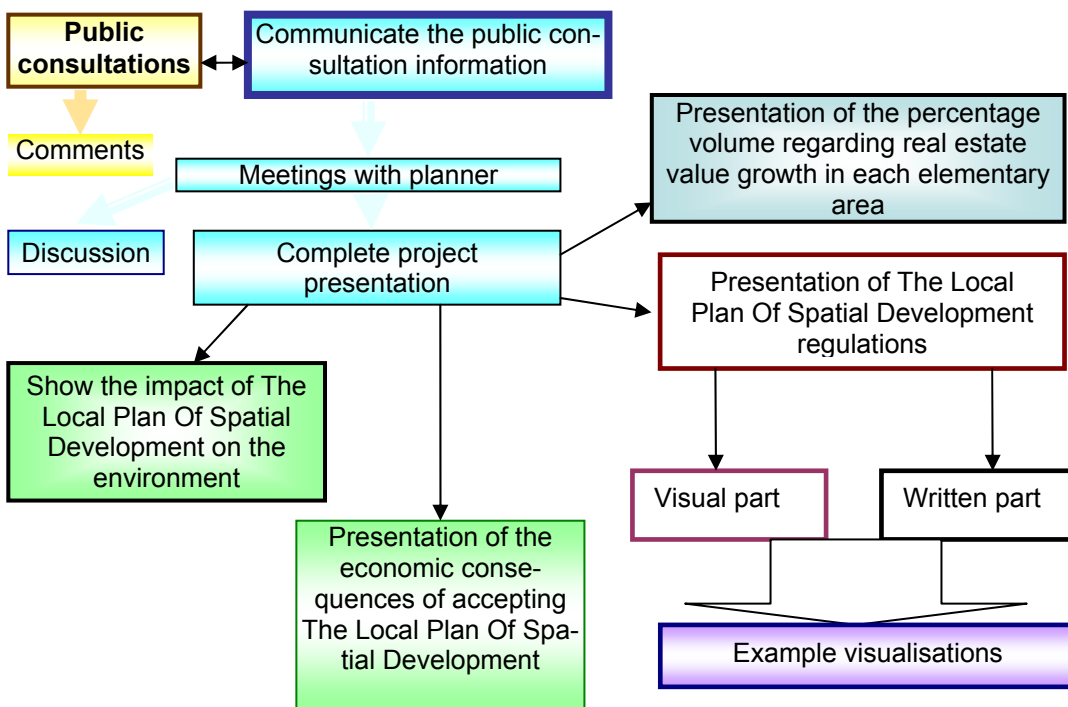

Fig. 6 Presentation of the The Local Plan Of Spatial Development project by the planner. Source: author

No communication with the public at the planning stage often results in protests at the construction phase.

Ways to share and present a draft of The Local Plan Of Spatial Development is shown in figure No. 7.

⁸ Data source: *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2008 - 2012*, Central Statistical Office. Warsaw 2012. page 99

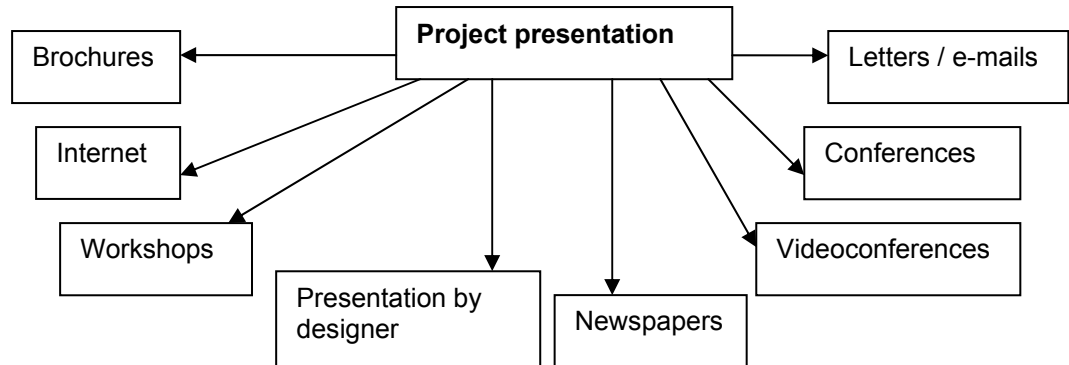

Fig. 7 Ways to share information about the project of The Local Plan Of Spatial Development. Source: author

Why is it so important to have wide public involvement in the process of legislation in local planning? Briefly shown in illustration No. 8

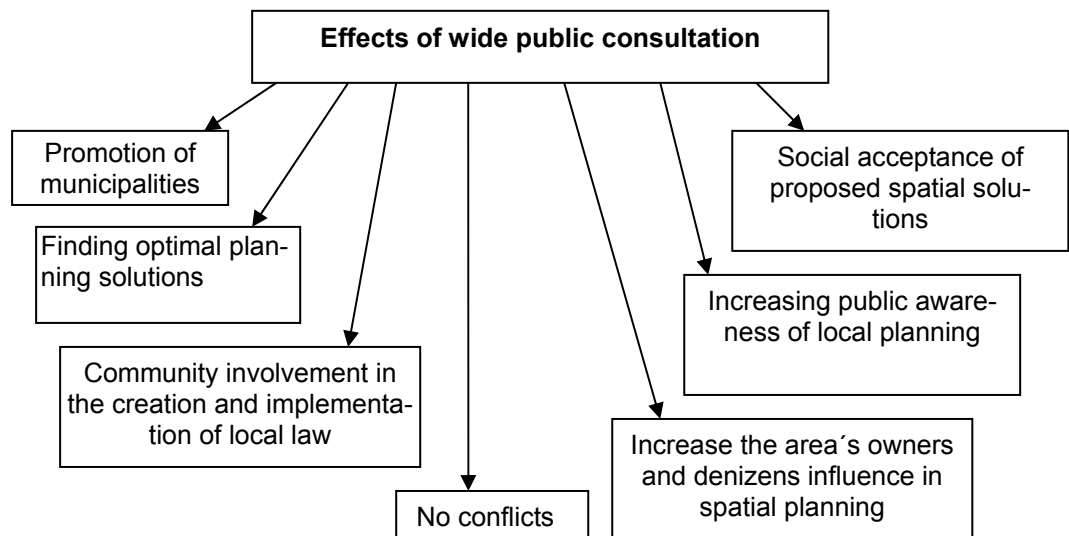

Fig. 8 The main effects of wide public consultation. Source: author

CONCLUSION

Increasing public participation in the consultations is proven successful by many studies and publications. In Poland, this new law may result in a consultation taking place prior to the preparation of local planning. The range of information about the importance and availability of planning materials will be much larger than it is today. Presentation of the project will be accessible and presented in an easily understandable format. This will lead to large public interest in planning proposals that will be socially acceptable. This method of public consultation will also promote an area and may attract potential investors.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Cambridge Local Plan – Towards 2031 Consultation and Community Engagement Strategy <http://www.cambridge.gov.uk/democracy/mgConvert2PDF.aspx?ID=6576>
- [2] Andrzejewska M., Baranowski M., Fiedziukiewicz K., Kowalska A., Matuszkiewicz J. M., Rusztecka M., Roo-Zielińska E., Solo J., *O partycypacji społecznej w planowaniu przestrzennym*. Wyd. internetowe. Warszawa 2007
- [3] Izdebski H., Nelicki A., Zachariasz I. *ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE, Polskie prawo na tle standardów demokratycznego państwa prawnego*, Warszawa. 2007
- [4] Jenkins P., Kirk K., Smith H. *Getting Involved in Planning: Perceptions of the Wider Public*. School of Planning and Housing Edinburgh College of Art/Heriot-Watt University. 2002
- [5] Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013. grudzień 2008
- [6] Projekt ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw
- [7] Sanoff H. *Partycypacja społeczna w planowaniu w wybranych krajach*. [mojemiasto.org.pl](http://www.mojemiasto.org.pl). 2008 <http://www.mojemiasto.org.pl/zagadnienia-prawne/partycypacja-spoeczna-w-planowaniu-w-wybranych-krajach/>
- [8] *Spółeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2008 - 2012*, GUS. Warszawa 2012
- [9] *Sprawozdanie z przebiegu konsultacji społecznych dotyczących projektu ustawy o wzmocnieniu udziału mieszkańców w działaniach samorządu terytorialnego, o współdziałaniu gmin, powiatów i województw oraz o zmianie niektórych ustaw w okresie od marca do lipca 2011*. Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa, lipiec 2011
- [10] <http://www.partycypacjaobywatelska.pl/biblioteka-partycypacja/144-badanie-efektywnosci-mechanizmow-konsultacji-spoecznych>
- [11] Ścibior K. *Ocena wybranych aspektów polskiego planowania przestrzennego w kontekście ZZOP*. *Coastline Reports 8 (2007)* str.213-224
- [12] Zieliński M. *Wpływ społeczności lokalnych na krajobraz miejski*. *Przestrzeń i Forma nr 16*. Wyd. SFERA. Szczecin 2011

O AUTORZE

Autorka zajmuje się naukowo i zawodowo przede wszystkim planowaniem miejscowym. Kierownik Zakładu Urbanistyki Planowania Regionalnego i Zarządzania, Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny.

AUTHOR'S NOTE

In her scientific and professional work the author of this article specializes in local planning. Head in ZUPRiZ, Institute of Architecture and Spatial Planning at the West Pomeranian University of Technology Szczecin.